

Ympäristö- ja turvallisuusasiat osana yrityksen toimintajärjestelmää

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, insinööri (AMK)

Kevät 2023

Oskari Niskanen

Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, insinööri (AMK)

Tekijä Oskari Niskanen

Työn nimi Ympäristö- ja turvallisuusasiat osana yrityksen
toimintajärjestelmää

Ohjaaja Jukka Tiala (HAMK)

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Opinnäytetyön alkuperäinen idea tuli toimeksiantajalta, jonka toiveena tehtiin valmistelevat työt RALA:n ympäristö- ja turvallisuussertifikaattia varten. Toimeksiantajan sertifiointin valmistelevia asiakirjoja, sekä siitä muodostuvaa toimintajärjestelmää ei julkaista työssä sillä se on tarkoitettu vain toimeksiantajan käyttöön.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin ympäristön, ja turvallisuuden osa- alueita yrityksen toimintajärjestelmässä. Tavoitteena on päästä käsiksi yrityksen asiakirjoihin, sekä järjestelmiin ja tutkia niiden taustoja. Opinnäytetyössä tutkittiin ympäristön, sekä turvallisuuden sertifiointeja ja koottiin yhteen merkittävimmät toimintajärjestelmään vaikuttavat vaatimukset.

Työssä haastateltiin jo sertifiointin tehnyttä yritystä, joka koki tärkeäksi markkinoinnin, sekä brändin rakennuksen osaksi sertifiointia, sekä toimintajärjestelmiä. Työssä haastateltiin myös tilaaja puolen edustajaa, jonka mukaan sertifiointit ja yritysten järjestelmät ovat merkki laadukkaasta ja luotettavasta toiminnasta. Työssä vertailtiin RALA-, sekä ISO-sertifikaattia. Vertailun johtopäätökseksi saatiin kansainvälisen monen alan sertifiointin vaatimusten laajuus, verrattuna suomalaiselle rakennusyritykselle kohdistettuun sertifiointiin.

Avainsanat Sertifiointi, toimintajärjestelmä, turvallisuus, ympäristö

Sivut 28 sivua

Degree Programme in Construction and Civil Engineering

Author Oskari Niskanen

Subject Environmental and safety issues as part of a
company's operating system

Supervisor Jukka Tiala (HAMK)

Abstract

Year 2023

The original idea of this thesis came from the client who wanted to do the preparatory work for RALA environmental and safety certificate. Documents preparing the client's certification as well as the operating system that is created based on the documents are not published in the work as it is only intended for the client's use.

In this thesis, the environmental and safety sub- areas in the company's operating system are discussed. The goal is to gain access to the company's documents and systems and investigate their backgrounds. In this thesis, environmental and safety certifications are studied, and the most significant requirements affecting the operating system are compiled.

Part of the thesis work included interviewing a company that had already completed the certification, who found marketing and brand building as important parts of the certification as well as the operating system. A representative of the client was also interviewed, who stated that certifications and company systems are sign of high quality and reliable operations. Comparing the RALA- and ISO-certificates shows the extent of the requirements of international multi-industry certification, compared to the certification aimed at Finnish construction companies.

Keywords Certification, operating system, safety, environment

Pages 28 pages

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Toimintajärjestelmä ohjaa yritystä laadukkaampaan tekemiseen	2
3	RALA.....	3
3.1	RALA ry	3
3.2	RALA- pätevyys.....	3
3.3	RALA- sertifikaatti	4
4	ISO.....	5
5	Toimintajärjestelmä	5
6	Opinnäytetyön tutkimussuunnitelma	7
7	Ympäristö ja turvallisuus toimintajärjestelmässä	8
7.1	Ympäristö	8
7.2	Turvallisuus	11
8	Haastattelu sertifikaattien merkityksestä	13
9	RALA- ja ISO-sertifikaatin vertailu	15
10	Johtopäätökset ja tulokset	17
11	Pohdinta	20
	Lähteet.....	21

KÄSITTEET

RALA	On 1997 perustettu asiantuntijaorganisaatio, joka myöntää pätevyyskatsastuksia tai sertifikaatteja rakennusalan yrityksille Suomessa ja jonka tavoitteena on kehittää rakentamisen laatua.
Sertifiointi	On vaatimusten mukaiseen arviointiin perustuvan todistuksen myöntäminen.
Tilaaaja	On taho, joka on tilannut palvelun tai tuotteen ja on valmis sitoutumaan taloudellisesti siihen.
Toimintajärjestelmä	Yritykselle suunnattu järjestelmä, jonka pohjalta toimintaa kehitetään ja ohjataan kohti tavoitteita yhteisten päämäärien avulla.
Urakoitsija	On osapuoli, joka rakentaa vastiketta varten halutun rakennuksen tai rakennelman.

1 Johdanto

Yritysmaailman kiristynvä kilpailu, sekä tavoitteellinen toiminnan kehittäminen ovat jo arkipäivää yrityksissä. Toiminta infra- alalla on ollut vapaampaa eikä kaikkia virallisia asioita ole tarvinnut ottaa huomioon niin tarkasti. Infra- ala on kuitenkin ottamassa harppauksia eteenpäin ja urakoiden tarjousvaiheessa on jo tullut ilmi yritysten vaatimusten kiristyminen. Sertifikaattien myötä myös pienemmät yritykset joutuvat haastamaan toimintajärjestelmiä ja muokkaamaan niitä, jotta pysyvät relevantteina ja toiminta on jatkuvasti kehittyvää. Opinnäytetyöstä saatiin monipuolinen katsaus yrityksen hallinnollisen puolen järjestelmiin, sekä päästiin myös tutustumaan vastuullisen rakentamiseen ohjaaviin asiakirjoihin ja sertifikaatteihin.

Toimeksiantajan tavoite on saada koottua sertifikaatit, jotka auttavat pääsemään laajemmin markkinoille mukaan. Valmistelemina töinä tehtiin RALA:n sertifikaattien arviointi perusteiden kysymyksiin vastaukset. RALA:n sertifikaatti pohjautuu ISO- sertifikaatti järjestelmään ja sen tavoitteena on olla puolueeton arviointijärjestelmä yrityksen toiminnan kehittämiseen. (RALA, n.d.-d) Toimeksiantajan on mahdollista hakea RALA:n ympäristö ja turvallisuus sertifikaatteja valmistelevien töiden avulla. Hakeminen on monivaiheinen prosessi, mutta arviointiperusteiden läpikäynti sekä valmisteleviin kysymyksiin vastaus on iso työvaihe prosessissa.

Opinnäytetyössä tutkittiin yrityksen toimintajärjestelmän kehittämistä ympäristön ja turvallisuuden osa- alueilla. Oman pohdinnan taustalla käytetään RALA:n arviointiperusteita ja kokemuksia toimeksiantajan toimintajärjestelmästä. Tarkoituksena on löytää kirjallisuudesta viitteitä toimintajärjestelmien tekoon, turvallisuuteen ja ympäristönsuojeluun. Työssä haastateltiin yritystä, jolla sertifikaatti on ja tilaajaa, joka vaatii laatu-, sekä ympäristöjärjestelmää tarjousvaiheessa. Opinnäytetyön tulokseksi saatiin taustoja ja pohdintaa ympäristön ja turvallisuuden vaikutukseen yrityksen toimintajärjestelmään, sekä käsitystä toimeksiantajayrityksen hallinnollisen toiminnan puolelle.

2 Toimintajärjestelmä ohjaa yritystä laadukkaampaan tekemiseen

Rakentamisessa laadulla on suuri merkitys tuotteen tai tuotoksen tarkoitetun käyttöön suorittamiseen. Eri laatu- tai toimintajärjestelmien tarkoituksena on kehittää ja ohjata yrityksen toimintaa ja näin ollen tehdä työstä ja työtavoista laadukkaampaa. Laatukäsikirjan tai toimintakäsikirjan tarkoituksena on johdonmukaistaa yrityksen sisäistä ajattelua laadusta. Laatu voidaan määritellä monella eri tavalla. Se voidaan jakaa esimerkiksi tuotteen, palvelun laatuun tai sitten toiminnan laatuun. Lopputuloksen laatuun vaikuttavat asiakkaan havaitsema suhteellinen laatu, suunnittelun laatu näkyy valmistuksen vaiheissa ja valmistuksen laatu näkyy lopputuloksena tuotteesta tai palvelusta. (RTL 2017 S, 7.)

Laadukkaan rakentamisen yhteydessä ympäristönhallintaan on kiinnitettävä huomiota. Hyvän suunnittelun ja valmistelevien töiden avulla ympäristön vaikutus on helpompi huomioida rakentamisen yhteydessä. Yhteiskunnan, sekä toimintaympäristön antamia vaatimuksia ympäristökeskeiseen laatuajatteluun otetaan huomioon kaikissa toiminnoissa ympäristönhallinnan avulla. (RTL 2017 S, 11.)

Turvallisuudelle määritellään vastuut, sekä toimintaohjeet toimintajärjestelmässä. Laadukkaan suunnittelun avulla turvallisuuteen kohdistuneet huomiot, kustannukset ja tarvittavat valmistelevat työt ovat tiedossa jo ennen töiden aloittamista. Laadukas työnaikainen turvallisuus koostuu laatumittareiden, seurantojen, sekä poikkeamien huomioimisesta päivittäisessä tekemisessä. Yrityksen toimintakäsikirjan turvallisuusjärjestelmä voi sisältää yrityksen toimintatapojen laatuvaatimukset terveydenhuollossa, työhyvinvoinnissa, sekä turvallisuuteen kohdistuvissa ohjeistuksissa työmaiden aikana. (RTL 2017 S, 11.)

3 RALA

3.1 RALA ry

Rakentamisen Laatu eli RALA on 1997 perustettu asiantuntijaorganisaatio, jonka tavoitteena on edistää Suomalaista rakennetun ympäristön laatua ja vastuullisuutta. RALA- palvelu parantaa rakentamisen laadun ja terveen kilpailun edellytyksiä. RALA:n tarkoituksena on arvioida, sekä tulkita yrityksen toimintajärjestelmää ja jakaa siitä luotettavaa ja läpinäkyvää tietoa tilaajille, muille yrityksille ja loppukäyttäjille. (RALA, n.d.-a)

RALA:n toiminta perustuu yritysten toimintatapojen arviointiin. Yritykset tekevät järjestelmien ja toimintatapojen pohjalta toimintaa ohjaavan asiakirjan, jonka perusteella pystyvät vastaamaan RALA:n kysymyksiin ja saavat sertifiointin, kun arvioitsija on arvioinut sen hyväksytysti. Tilaajan tai muun toimijan on helpompi katsoa yrityksestä yleiskuva, kun tietävät että he ovat saaneet luotettavan ja läpinäkyvän arvioinnin RALA:n asiantuntijoilta. RALA:n toimintamalli ohjaa yrityksiä toiminaan laadukkaasti ja he uskovat tämän vaikuttavan pitkällä juoksulla yhteiskunnan hyvinvoinnin vahvistumisella. (RALA, n.d.-a)

3.2 RALA- pätevyys

RALA:n pätevyys luokitusta käytetään todisteena, että yritys on taloudellisesti, teknisesti ja resursseiltaan osaava, sekä luotettava kumppani. Se toimii niin rakennusalan yrityksen, kuin julkishallinnon organisaation pätevyystodistuksena. Lopputuotteena saadaan yhtenäinen informaatio RALA:n sivuille, jonka lukemalla tilaajat, sekä muut osapuolet saavat luotettavan tiedon yrityksen toiminnasta. (RALA, n.d.-b)

Yrityksen hakema RALA- pätevyysraportti kertoo seuraavia asioita. Tilaaja selvittää yrityksen tilaajavastuulain vaatimat taustat, jotka RALA tarkistaa suoraan Vastuu Group Oy:n sivuilta. (RALA, n.d.-b) ”Tämän lain tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista sekä luoda yrityksille ja julkisoikeudellisille yhteisöille edellytyksiä varmistaa, että niiden kanssa vuokratyöstä tai alihankinnoista sopimuksia tekevät yritykset täyttävät sopimuspuolina ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa.” (Tilaajavastuulaki 1233/2006 §1)

Raportin avulla tilaaja saa luotettavan tiedon siitä, että yrityksen toiminta on laadukasta, resurssit, sekä tekninen osaaminen on RALA:n määrittelemällä tasolla. Yrityksellä on oltava myös voimassa oleva vastuuvakuutus, joka näkyy RALA:n pätevyysraportissa.

Tilinpäätöstietojen tulee täyttää lainsäädännön vaatimukset. (RALA, n.d.-b) ”Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää: 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen; 2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman; 3) varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävän rahoituslaskelman, jos kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö; sekä 4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteinä olevat tiedot (liitetiedot).” (Tilinpäätös ja toimintakertomukset 1620/2015 1§)

RALA- pätevyden hakeminen tapahtuu RALA:n verkkosivuilla yrityksen omien käyttäjätunnusten avulla. Yrityksen perustiedot ja referenssit täytetään itse ja RALA:lle valtuutetaan oikeudet päästä yrityksen yhteiskunnallisten velvoitteiden seurantaan. Hakemuksen jälkeen RALA- tarkistaa hakemuksen kattavuuden ja se lähetetään arviointilautakunnalle, joka koostuu toteuttajista, sekä tilaajista, riippumattomista asiantuntijoiden edustajista. Käsittelyn jälkeen hakemus hyväksytään tai hylätään. Hyväksytyyn hakemuksen myötä yritykselle ilmoitetaan siitä ja yritysraportti julkaistaan RALA:n verkkosivuilla. (RALA, n.d.-c)

3.3 RALA- sertifikaatti

RALA- sertifikaatti on suomalaiselle rakennusyritykselle tarkoitettu arviointiin perustuva todistus onnistuneesta auditoinnista. Sertifikaatti voidaan myöntää suunnittelu-, rakennuttamis-, sekä rakennus- ja asennusyritykselle. Sertifikaatti myönnetään yritykselle, jonka toimintatavat ja järjestelmät vastaavat pääosin arviointiperusteita. RALA- sertifiointi voi todentaa yrityksen laadunhallintajärjestelmää, ympäristöjärjestelmää tai työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmää. (RALA, n.d. -d)

Tarkoituksena RALA:n sertifiointilla on vastata arviointiperusteisiin viittaamalla yrityksen toimintaa ohjaavilla järjestelmillä, sekä dokumentoinnilla. Arviointiperusteiden avulla yritystä auditoiva arvioitsija antaa joko kehitys kohteita eri aihealueisiin tai pitää niitä tarpeeksi perusteltuina. Sertifiointin arviointiperusteiden aihealueet ovat johtaminen, resurssit, tarjoustoiminta ja projektitoiminta. Sertifiointi ei vaadi yritystä tekemään

toimintajärjestelmää, mutta sen avulla asiat ovat kasattu yhteen paikkaan, josta ne ovat selkeä esitellä ulkopuoliselle arvioitsijalle. (RALA, n.d. -d) RALA- sertifikaatin prosessista kerrotaan myöhemmin luvussa 7.4 jossa vertaillaan RALA- sertifikaattia kansainväliseen ISO- sertifikaattiin.

4 ISO

ISO eli International Organization for Standardization on maailmanlaajuinen standardisoimisjärjestö, jonka jäseninä ovat kansalliset standardijärjestöt, kuten suomen standardoimisliitto SFS. ISO:n laatimiin standardeihin vaikuttaminen on jokaisen jäsenmaan vapaaehtoisesti vahvistettavissa. Jokaisella ISO:n jäsenellä on myös mahdollisuus osallistua kokouksiin, sekä päästä äänestämään esimerkiksi niissä käsiteltäviin standardeihin. ISO:n standardit ovat maksullisia, mutta ne löytyvät internetistä sähköisesti. (Valmistajat.fi, n.d.)

ISO- sertifikaatti on yrityksen järjestelmien arviointia. Sertifioinnissa voidaan arvioida yrityksen laatu-, ympäristö-, turvallisuusjärjestelmien pätevyyttä. Sertifioinnin tekee sertifiointiorganisaatio, joka määrittelee täyttääkö arvioitavan yrityksen järjestelmän vaatimukset. Sertifiointiin kuuluu ylläpitotoimenpiteinä vuosittaiset arvioinnit, jonka tavoitteena on pitää yrityksen toiminta kehittyvänä. Sertifioinnin avulla yritys näyttää tilaajaorganisaatioille, sekä kilpailijoilleen tiettyjen vaatimusten täyttymisen, joka nostaa luottamusta sidosryhmissä. (FINAS, 2023)

5 Toimintajärjestelmä

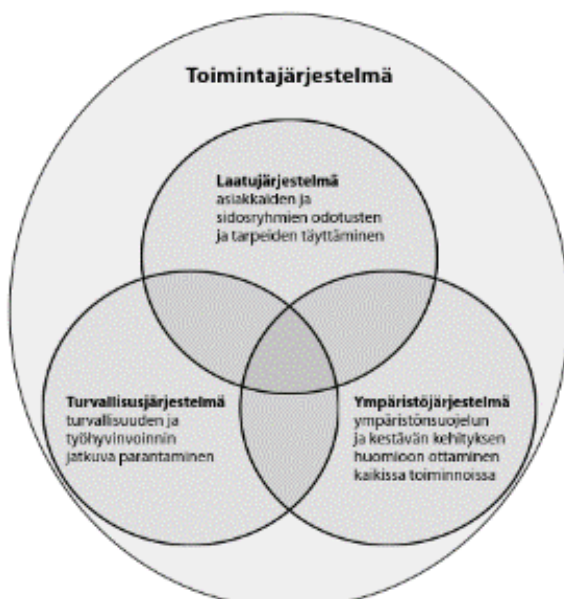
Toimintajärjestelmä on yrityksen yhdessä sovittujen toimintatapojen järjestelmän kooste. Toimintajärjestelmään kasataan yrityksen johtamisen, toiminnan ja tavoitteille asioita, sillä ajatuksella, että se ajaa yrityksen etua ja kehittää toimintaa. Järjestelmä toimii työntekijöiden ohjeistuksena. Toimintajärjestelmä on sertifioinnin pohjana ja sen avulla saadaan jäseneltyä toimintatavat yhteen järjestelmään. Toimintajärjestelmä laaditaan yrityksen sisäiseen käyttöön ja se sisältää yleensä luottamuksellista tietoa. Toimintajärjestelmän avulla yritykselle luodaan edellytykset saavuttaa tavoitteita ja havainnollistetaan mahdolliset esteet. (Hiltunen, 2020)

Toimintajärjestelmässä kuvataan yrityksen tuotteet tai prosessit yleisesti.

Toimintajärjestelmästä lukija ohjataan kohti dokumentteja, joiden tarkoituksena on tarkentaa aihealuetta. Toimintajärjestelmä tehdään sellaiseksi, että sitä ei tarvitse muokata jatkuvasti. Liitteet joihin toimintajärjestelmästä ohjataan ovat niitä dokumentteja, jotka muokkaantuvat ajan saatossa määräysten tai toimintatapojen muovautuessa. (Hiltunen, 2020) Toimintajärjestelmää tehtäessä on kuitenkin hyvä huomioida se, että yritys ei saa haukata liian suurta palaa järjestelmällä. Järjestelmään ei saa kirjata asioita mihin ei tulla pääsemään, eikä järjestelmä saa rajoittaa työtä, sillä tavalla että se estäisi lopputuloksen. Yrityksen huolellinen auditointi ja asiantuntijaorganisaation avulla kehittyvä järjestelmä antaa hyvän tuen toiminnan rinnalle.

Toimintajärjestelmässä ympäristön- ja turvallisuuden osa alueilla kiinnitetään merkittävyyteen, sekä ympäristö- ja turvallisuusnäkökohtien tunnistamiseen. Yrityksen kartoittaessa ympäristön-, sekä turvallisuuden merkitystä toimintatavoissa, vastuut kohdistetaan oikeille henkilöille ja tämän avulla yritys kehittää toimintaansa eteenpäin. (Kuva 1) on toimintajärjestelmän periaatekuva, johon on kasattu keskeisimmät sisällöt kustakin järjestelmästä. (Arter, 2020 s. 13)

Kuva 1. Toimintajärjestelmä (RTL, 2017)

6 Opinnäytetyön tutkimussuunnitelma

Opinnäytetyössä tuotiin esille asioita, joiden avulla tämänpäiväisen rakennusyrityksen toimintaa kehittävän järjestelmän luontiin tarvitaan, jotta yrityksen on mahdollista hakea sertifikaatteja ja toimia vastuullisesti yrityksenä. Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimiva yritys haluaa pitää järjestelmänsä salaisena, sekä ei halua mainintaa opinnäytetyössä.

Työn tarkoituksena kehitettiin toimeksiantajan toimintajärjestelmää ja valmisteltiin vastauksia RALA- sertifikaatin ympäristön ja turvallisuuden arviointiperusteisiin. Julkisten hankkeiden vaatimuksissa on ilmennyt yrityksen toiminnan kehittämiseen ohjaavaa sertifikaatin tarvetta, joten tämä on opettavaista toiminnallista tutkimusta yrityksen hallinnollisen puolen asioihin. Työn avulla löydettiin päivittäisestä tekemisestä asioita, jotka vaikuttavat arviointiperusteisiin ympäristön sekä turvallisuuden sertifikaateissa.

Opinnäytetyössä tutkittiin taustoja, joiden pohjalta yritys lähtee kehittämään toimintajärjestelmää ympäristön sekä turvallisuuden osa- alueilla sertifikaattien vaatimusten avulla.

Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä haastattelua, joka toteutetaan yritykselle, joka on hankkinut itselleen sertifikaatin. Keskeisenä tavoitteena haastattelussa on saada selvyyttä miksi yritykset ovat hakeneet sertifikaatteja, kuinka hakuprosessi yrityksen osalta meni ja miten yritykset kokevat sertifikaattien hyödyt tulevaisuudessa. Työssä haastateltiin myös tilaajan edustajaa, joka määräsi tarjouslaskentavaiheessa urakalle vaatimukseksi laatu-, sekä ympäristön hallintajärjestelmää. Haastatteluista saatiin vastauksia, miten vaatimukset vaikuttavat tarjousten määrään ja kuinka järjestelmä näkyy tilaajalle. Onko tilaajan mielestä sertifiointi yleisesti toimiva, sekä kaivataanko siihen muutoksia?

ISO- sertifikaatista poimittiin asioita ja ajatuksia ylös, jotka koettiin merkittäviksi yrityksen toimintajärjestelmässä ja sitä verrataan RALA- sertifikaattiin. Verkkokirjallisuudesta löytyvät laatu, ympäristö ja turvallisuus auttavat tuomaan muitakin näkökulmia asioille kuin mitä rakennusyrityksen päivittäisessä tekemisessä tulee vastaan. Virallisia lainauksia ja faktapohjaista tietoa opinnäytetyöhön haettiin ympäristönsuojelulaista, sekä työturvallisuuslaista.

7 Ympäristö ja turvallisuus toimintajärjestelmässä

7.1 Ympäristö

Yritys, joka huomioi omassa toimintajärjestelmässään ympäristö merkitykset, viestittää toiminnallaan myös aliurakoitsijoille, tilaajille ja muille sidosryhmille osallistuvansa ympäristönhallintaan. Jokaisen toimijan, jonka tekeminen voi vaarantaa ympäristöä on huomioitava nämä periaatteet. ”Tämän lain tarkoituksena on: 1) ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja; 2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävää kehitystä sekä torjua ilmastonmuutosta; 3) edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia; 4) tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena; sekä 5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.” (Ympäristönsuojelulaki 527/1§)

Ympäristön suojeluun on luotu järjestelmiä ja sertifikaatteja, jotka tukevat yritysten toimintaa eri osa alueilla ja antavat raameja organisaatioille toimia taloudellisten ja yhteiskunnan antamien tarpeiden kanssa. Ympäristönäkökohtien kasaaminen toimintajärjestelmän osaksi auttaa edistämään organisaatiota ja luo mahdollisuuden yrityksen johdon puuttuvan epäkohtiin tai kannustamaan jatkamaan asioita mitkä parantavat kestäväen kehityksen toimintaa. Organisaation toiminnan yhtenäistäminen, sekä sitoutuminen yhteiseen ympäristöpäämäärään yrityksen johto mukaan lukien on perustana ympäristöjärjestelmän toimintaan. (SFS ISO14001:2015, s.5)

Laki määrää toiminnanharjoittajan olla valveutuneella ympäristövaikutuksista, sekä yleisesti pitämään toiminta ajantasaisena muuttuvien lakien osalta. Maanrakennus ja infra työmaiden tulee käsitellä tarkasti ympäristöön liittyvät riskit ja perehdyttää myös sidosryhmät, jotta tapaturmat ja mahdolliset väärinkäsitykset eivät aiheuta toiminnassa ongelmia.

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. (Ympäristönsuojelulaki 527/2014 6§)

Ympäristöjärjestelmän valmisteluvaiheessa täytyy kysyä yritykseltä miksi ja mihin tarpeeseen ne tulevat. Rakennusalalla ympäristöjärjestelmien tarve tulee ulkopuolisista vaateista, sekä halusta toimia vastuullisesti ja näyttää asiaa ulkopuolisille. Organisaation on myös helppo viestiä onnistuneesta sertifiointista viestintäpalveluissa, joka herättää positiivista huomioita sidosryhmissä. (WWF, 2019)

Maanrakennusyritys pystyy toiminnallaan lieventää haitallisia ympäristövaikutuksia työmaakohtaisesti, kuin myös yleisellä yrityksen tasolla esimerkiksi toimitila valinnoillaan. Elinkaariajattelu on osana sertifiokaattien vaatimuksia ja nämä kuuluvat esimerkiksi materiaalien valintojen ja suunnittelu ratkaisuiden valintoihin osana ympäristön ja kestävän kehityksen määritelmänä. Organisaation asemaa yritysmaailmassa voidaan myös edistää toimivan ympäristöjärjestelmän avulla. Onnistuneet ratkaisut, taloudellinen hyöty voidaan nähdä ulkopuolisen toimijan, sekä sidosryhmien silmissä positiivisesti ja tuoda etua, sekä viestittää ympäristönhallinnan edusta kilpailijoihin kiristyvässä markkinatilanteessa. Yrityksen johdon strategiat, taloudelliset panostukset, sekä isommat päätökset tuovat selkeyttä ympäristönhallintaan. (SFS ISO14001:2015, s.5)

ISO 14001- ympäristöjärjestelmästandardi, josta myös RALA:n sertifiokaatit juontavat juurensa keskittyy luomaan raamit ympäristön hallinnan pohjalle, josta yritys voi luoda omanlaisensa sovelletun järjestelmän. Yrityksen toiminnan parantamiseen rakenteen perustaksi ohjataan tekemään PDCA- malli (plan, do, chek, act- suunnittele, toteuta, arvioi, toimi). Sen avulla kansainvälinen standardi luo mallin, jonka tavoitteena on rohkaista organisaatioita järjestelmän jatkuvaan prosessien kehittämiseen. (Kuva 2) on havainnollistava kuva PDCA- mallin ajatuksesta. (SFS ISO14001:2015, s.6)

Kuva 2. PDCA- malli. (Arter, 2022)

Yrityksessä voidaan päättää tapa millä he esittävät vaatimusten toteutumiset. Ympäristönäkökohtien toteaminen ja tapa, jolla yrityksessä toimintaan eri tilanteissa. Laadukkaan tekemisen myötä saattaa syntyä sidosryhmiä, joiden avulla todentaminen tarvittavien vaatimusten mukaiseen arviointiin onnistuu. Ulkopuoliset organisaatiot, kuten RALA- tai ISO- sertifiointi pystyvät todentamaan kysymyksiensä avulla yrityksen ympäristöjärjestelmän toimivaksi. Jatkuva seuraaminen ja puutteellisten asioiden huomioimien sekä kehittäminen toimii jälleen ympäristönhallinnan perustana. Standardien kieli ilmaisuista huomataan asioiden merkitys ja yrityksen on mahdollista toimia sen mukaan laatiessaan järjestelmää. (SFS ISO14001:2015, s.7)

RALA sertifikaatin arviointiperusteiden johtaminen ja kehittäminen kysymykset ohjaavat yrityksen toiminnan perustaksi ympäristösuunnitelmaa. Yritys selvittää johdon merkityksen ympäristönhallinnassa, vastuujon kuinka toimitaan ja tehtäviä ohjataan oikeille henkilöille, sekä yritykselle tehdään mahdollisesti ympäristömittareita ja yleisesti kerätään dataa kasvihuonepäästöistä tai energian kulutuksesta. (RALA, 2022)

Tarjous-, sopimus- ja hankintatoimintaan keskittyminen on pohjana kaikelle taloudelliselle toiminnalle yrityksessä. Ympäristönäkökohtien huomioiminen jo tarjousvaiheessa luo etua kilpailijoihin ja näin ollen RALA:n ympäristösertifikaatin omaava yritys näyttää sen olevan kunnossa. Ympäristönhallinnan riskikartoitus aloitetaan varhaisessa vaiheessa ja resurssit määräytyvät teknisten vaatimuksien mukaan. Laadukkaasti rakennetun ympäristön, jo suunnitteluvaiheessa hyvin tehdyt materiaali, sekä alihankkija valinnat ovat laadukkaan elinkaariajattelutavan perustana. Yrityksen ja sen sidosryhmien huomioiva palaute, sekä kerätty tieto kehittävät kaikkien laadukkaasta rakentamisesta tavoittelevien yritysten ympäristön hallintaa. (RALA, 2022)

Ympäristönäkökohtien suunnittelun ja riskikartoitusten mukaan tehtyjen tavoitteiden merkitys näkyy, kun projektitoimintaa käynnistetään. Rakentaminen tapahtuu usein alueilla, joiden historiasta on vähän tai ei ollenkaan tietoa. Suunnitelmien muutosten reagoiminen projektien aikana on yrityksen selkeän toimintajärjestelmän avulla auttaa hallitsemaan haastavissa kohteissa. Resurssien ja tiedon välitys yrityksen sisällä korostuu toiminnan ollessa haastavaa ja vahvojen toimintatapojen merkitys yrityksessä tekee ympäristönhallinnasta vakuuttavampaa. (RALA, 2022)

Rakentamisen yhteydessä tehtävien mittausten ja suunnitelmallisen etenemisen perusteella arvioitavien seurantojen tärkeys korostuu hankkeen hallinnassa. Tiedottaminen, dokumentaation ylläpito ja sidosryhmien selkeästi ohjattu toiminta, sekä yhteistyö ovat osana laadukasta rakentamista ja näiden osoittaminen yrityksen toimintajärjestelmän yhteydessä ovat RALA:n arviointiperusteiden kriteereissä. Hankkeiden jälkihoito ja luovutus kasaavat ja dokumentoivat asiat yhteen, niiden arviointi kehittää tekijöitä kohti seuraavia haasteita. Tavoitteellisen yritystoimen kehittäminen ja toimintaan liittyvien huomioiden, puutosten tai virheiden käsittelyn selkeä jäsentely toimintajärjestelmässä luovat yritykselle ympäristönhallintaan tulevaisuuden. (RALA, 2022)

7.2 Turvallisuus

Rakennusalalla työskennellessä turvallisuus on osa-alue, josta ei tingitä. Asenteet ja tavat ovat muuttuneet paljon vuosien aikana, mutta silti rakennusala on yksi niistä aloista, jossa sattuu paljon henkilövahinkoja. Suomessa turvallisuus laki on erittäin tiukka ja tämä myös syynä sille, että viimeisen 20 vuoden aikana työtaturmat ovat vähentyneet paljon. Rakennettavan kohteen hyvä suunnittelu ja riskien minimoiminen on turvallisen rakentamisen perusta. Yrityksen toimintajärjestelmään sisällytetyt turvallisuus toimintatavat ja huomiot toimivat todisteena yrityksen osallisuudesta kohti turvallisempaa rakennusalaa.

Toimintajärjestelmässä turvallisuus on tärkeänä osana yrityksen toimintatapojen selkeyttämisessä. Turvallisuuden osuus on työmaan aikainen turvallinen työskentely, kuin myös yleiset hyvinvointiin liittyvät asiat ja toimet. Suomen laki määrittelee turvallisuudelle paljon asioita, jotka ovat päivittäisessä tekemisessä huomioitava. ”Työturvallisuuslain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden, jäljempänä *terveys*, haittoja.” (Työturvallisuuslaki 738/2002 1§). Yrityksen kirjatessa toimintakäsikirjaan asioita tulee pohtia pääsääntöisesti näiden asioiden muodostavaa kokonaisuutta.

RALA:n turvallisuus sertifiointimenettelyn tarkoituksena on huolehtia siitä, että yrityksellä on selkeä turvallisuusjärjestelmän hallinta hyvällä tasolla ja arviointiperusteiden vaatimusten

mukainen turvallisuusjärjestelmä. (RALA, n.d. -e). Toimintajärjestelmässä on oltava turvallisuusperiaatteet, jotka huomioidaan hankkeen turvallisuuspäämäärillä ja yrityksen yksityiskohtaisissa turvallisuustavoitteissa. Yrityksen on esitettävä selkeät työsuojelun toimintaohjelmat, sekä työterveyshuollon toimintasuunnitelmat. Työmaan aikaisten tapaturmien käsittelyiden menettely ohjeet, läheltä piti- tilanteet ja turvallisuushavaintojen ohjeistus tulee näkyä turvallisuus järjestelmässä. Toimintajärjestelmästä on yrityksen henkilöstön nähtävä vastuu alueet ja turvallisuustavoitteet. Yrityksen pätevyyksistä pidetään kirjaa ja huolehditaan että tarpeelliset pätevyysvaatimukset täyttyvät.

Toimintajärjestelmästä löytyy reitti päivitettyihin turvallisuuden lakeihin, sekä asetuksiin. (RALA, 2022)

Toimintajärjestelmässä on esitettävä tarjoustoiminnan menettelytavat turvallisuuden näkökulmasta, kuinka se otetaan huomioon ja kuinka sitä hallitaan. Yrityksen on esitettävä toimintakäsikirjassaan, kuinka turvallisuusperiaatteet huomioidaan tarjoustoiminnassa ja toimintaympäristön turvallisuusriskit tunnistetaan, sekä kuinka tarjottavan kohteen toimeksiantajan turvallisuustavoitteet ymmärretään. Alihankkijoiden ja materiaalitoimittajien turvallisuuskriteerit ja sopimukset ovat esitetty toimintajärjestelmässä. (RALA, 2022)

Toimintajärjestelmään kirjataan menettelytavat turvallisuuden suunnittelusta tarjottavalle urakalle. Organisaation rakenne urakan aikana, sekä turvallisuuden vastuualueet on esitetty ja toimintatapa on henkilöstölle selkeä toimintakäsikirjan ohjeistuksen perusteella. Turvallisuuden riskikartoitus on osana yrityksen asiakirjoja ja toimintatapana urakan suunnitteluvaiheessa. Yrityksellä on toimintakäsikirjassaan ohjeistukset työmaan turvallisuuden perehdyttämiseen, sekä ylläpidettävän turvallisuuden mittaamiseen ja valvontaan. Hankkeen valmistumisen myötä taloudellisesti merkittävät turvallisuusnäkökohdat, sekä turvallisuushavainnot ja niiden menettelytavat ovat esillä toimintajärjestelmässä yrityksen toiminnan kehittämisessä. (RALA, 2022)

ISO 45001 standardin vaatimukset ovat turvallisuuden, sekä työterveyden huomioiminen yrityksen toiminta-, tai laatujärjestelmässä. Standardin tarkoituksena on ohjata vaatimuksien avulla järjestelmän selkeiden viitekehyksien rakentaminen yrityksen turvallisuuden, sekä hyvinvoinnin kehittämiseksi. (Kiwa, n.d.) ISO 45001- standardin vaatimuksina on sisällyttää toimintajärjestelmään ylimmän johdon katselmus turvallisuuden tilasta yrityksessä. Yrityksen

johto luo toimintajärjestelmään menettelyt ohjeet, kuinka turvallisuuden-, ja terveyden asiat käsitellään johdon kokouksissa, otetaanko niitä asioita huomioon ja kuinka turvallisuus teema tuodaan henkilöstölle selväksi järjestelmässä. Yrityksen johto luo turvallisuustavoitteet, joiden onnistumisia tai epäonnistumisia seurataan ja arvioidaan. (SFS-ISO 45001:2018, s.13)

Turvallisuuden vastuunjako määräytyy yrityksen johdon määrittelemällä tavalla organisaation rakenteen mukaan. Turvallisuus koordinaattorit, sekä työntekeemisestä vastuussa olevat henkilöt suunnittelevat ja ohjaavat tekemistä turvallisuus suunnitelmien ja ohjeistuksien mukaan, jotka ovat käyty läpi toimintajärjestelmässä. Standardin edellytyksenä on myös yrityksen henkilöstön osallistuttaminen turvallisen toteuttamisen kehitykseen. Toimintajärjestelmästä on löydettävä viittaus yrityksen sisäisen auditoinnin osuuteen ja asialistaan, joita ylempi johto käy läpi henkilöstön kanssa turvallisuuden ja työhyvinvoinnin kehittämistä. (SFS- ISO 45001:2018, s.15)

8 Haastattelu sertifikaattien merkityksestä

Opinnäytetyössä yhtenä tutkimusmenetelmänä on käytetty haastattelua. Haastattelun muotona puolistrukturoitu menetelmä, jossa tarkoituksena on kohdistaa aihealue pysymään tietyssä asiayhteydessä. Ajatuksena haastattelun tulokseksi on saada tietoa sertifikaatin prosessista, sekä vaikutuksesta yrityksen toimintaan. Toisena osana on tilaajapuolen edustajan ajatuksialiittynen sertifiointeihin ja niiden vaikutuksiin tarjouksenjättövaiheeseen. Kysymykset ovat koottu aihealueen ympärille ja niiden avulla vastaajan, sekä kysyjän on selkeä saada haastattelusta tarpeellinen informaatio ulos. Haastattelut tehtiin sähköpostin välityksellä, sillä se on molemmille osapuolille teknisesti helpompi tapa kertoa asiasta, josta kysymykset ovat tehty.

Ensimmäinen haastattelu tehtiin 16.12.2022 paikallisen timanttikorauksen, sekä betonirakentamiseen erikoistuneen Alsera Oy toimitusjohtajalle Janne Toivosen kanssa. RALA:n sivuilta silmään osui mielenkiintoinen paikallisesti tunnettu yritys Alsera Oy, jonka toimitusjohtajalta kysytään prosessista sertifikaatin kanssa.

Alseralle Toivosen mukaan sertifikaatit ovat tuttuja ja yritys on hakenut myös esimerkiksi RALA- pätevyyttä, jonka avulla todetaan yrityksen taloudellinen, tekninen ja luotettava toiminta hyväksytyksi. Syyt siihen miksi yritys on halunnut lähteä tekemään RALA:n ympäristösertifikaattia ovat Toivosen mukaan halu olla ensimmäisten timantti- ja betonirakentamisen yritysten joukossa, jotka sertifikaatin omaavat, sekä yleinen tietoisuus tulevaisuuden kysynnästä rakennusalan ympäristön suojelun, sekä hallinnan tarpeista. Toivonen viittaa myös siihen, että heiltä on jo kyselty ympäristö asioista, sekä arvosta, joten on hyvä aika lähteä kehittämään yrityksen toimintaa.

RALA- sertifikaatissa yhtenä osana on yrityksen tarjoustoiminnan vaateita. Yrityksen on otettava huomioon ja näytettävä dokumentein, kuinka se ottaa tarjoustoiminnassaan huomioon esimerkiksi laatu-, ympäristö- ja turvallisuusasioita. Työtarjoajia, eikä edes tarjouskyselyitä ei kuitenkaan Toivosen mukaan ole jäänyt välistä suoranaisesti sertifikaattien puutteesta. Sertifikaatteja mainostetaan usein myös mainosväylänä, josta tilaajien on helppo katsoa, onko yrityksen toiminta luotettavaa. Toivonen kertoo yrityksen toiminnan perustuvan hyvään asiakas palveluun ja näin ollen brändin rakentamisen tärkeänä pilarina on kaikki mahdollinen positiivinen näkyvyys esimerkiksi sertifikaattien avulla.

RALA- sertifikaatin kokoaminen koostuu arviointiperusteisiin vastaamisesta dokumenttien ja asiakirjojen avulla. Toivosen mukaan heillä oli dokumentit, kuten laatu- ja ympäristökäsikirja jo valmiina ennen sertifikaatin hakua, joten niiden pohjalta RALA:n auditointi sujui hyvin. Yleisesti RALA- sertifikaatin rakenne oli Toivosen mukaan johdonmukainen. Tulevaisuuden rakennusalan markkinoilla on varmasti kysyntää sertifioituista yrityksistä, joten Toivonen pitää vaikutusta erittäin merkittävänä pitää brändistä kiinni sertifikaattien, sekä laadukkaan toiminnan avulla.

Haastattelin Järvenpään kaupungin hankinta- ja sopimushallinnan projektipäällikköä Marja-Liisa Tiensuuta 24.2.2023 sähköpostin välityksellä liittyen Järvenpään kaupungin julkaisemaan Hilma- järjestelmän hankintailmoituksen Kuuselankadun, Havukujan, Sysikujan ja Jäkälänkujan rakentamisesta. Tarjoajien soveltuvuusedellytyksissä on mainintana ollut laadunhallinta- ja ympäristösuunnitelma, jolla viitataan laatu- ja ympäristösertifikaatteihin.

Urakoitsijaa valittaessa otetaan huomioon monia asioita, mutta Tiensuun mukaan tärkeimpinä kriteereinä on yrityksen luotettavuus ja vakavaraisuus. Resurssien merkitys

vaadittavaan aikatauluun, sekä laadukkaan tekemisen edellytykset täytyy olla selkeät yritystä valittaessa. Yrityksen tulee noudattaa Suomen lakia, sekä olla vastuussa tilaajavastuulain mukaisista velvoitteista myös mahdollinen urakan ketjuttaminen tulee Tiensuun mukaan minimoida.

Urakan tilaajana toimiva Järvenpään kaupunki vaatii urakoitsijalta selvitystä laadun- ja ympäristöhallinnan järjestelmästä. Vaatimuksena ei siis ole sertifioitu järjestelmä vaan se voi myös olla yrityksen itsensä laatima sanoo Tiensuu. RALA:n sertifiointi toimii varmasti hyvänä todisteena järjestelmästä, mutta se ei ole Järvenpään kaupungille välttämätön. Tilaajan on oltava kaikille tarjoajaehdokkaille tasapuolinen eikä ketään saa syrjiä, mutta ympäristö- ja laadunhallintajärjestelmä toimii hyvänä todisteena laadukkaasta ja luotettavasta toiminnasta Tiensuu sanoo urakoitsijan valintaan kohdistuvista vaikutuksista. Urakoitsijalta kysytään tilaajavastuu, työturvallisuus, sekä työterveysasiat ja vastuuvakuutukset, eli samat asiat mitkä yrityksellä ovat kunnossa RALA- pätevyyden myötä.

9 RALA- ja ISO-sertifikaatin vertailu

Tässä luvussa tarkoituksena on käydä läpi suurimpia toimintatapojen eroja RALA:n, sekä ISO-sertifikaattien välillä. Vertaillessa otetaan huomioon sertifikaattien hakuprosessit ja arviointitavat.

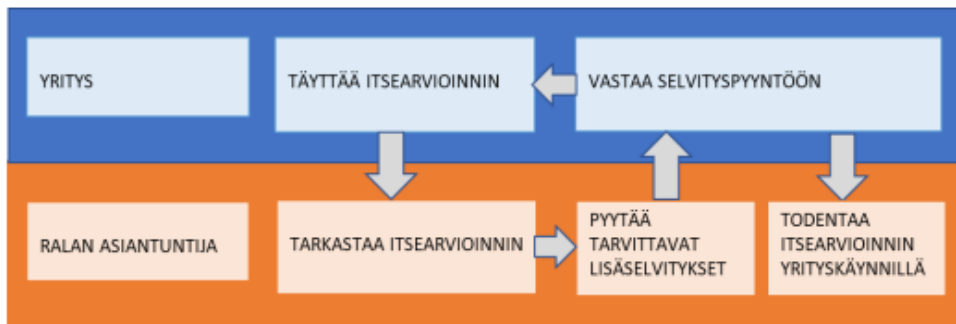
RALA:n sertifikaatit pohjautuvat kansainväliseen ISO- järjestelmään ja periaate molemmissa on sama. Tavoitteena molemmilla on luoda yritykselle vaatimusten mukainen toimintatapa, sekä esimerkiksi laadunhallintajärjestelmä. Sertifikaatin avulla yritys voi todentaa, että toimintatapa, sekä järjestelmä yrityksessä on toimiva. ISO- järjestelmästä puhuttaessa se on kansainvälisesti tunnettu, sekä vahvistettu standardi. (SFS.fi, n.d.) RALA- ja ISO-sertifikaatteja tutkiessa huomaa, että RALA on tarkoitettu rakentamisen alan yrityksille, joiden toiminta on pääsääntöisesti Suomessa. ISO- sertifikaatilla ei ole toimiala rajoituksia ja näin ollen kansainvälinen ISO- järjestelmä toimii kaikenlaisissa yritystoiminnoissa. RALA:n sertifikaatin arviointivaatimukset ovat verkossa kaikkien nähtävillä heidän omilla internetsivuillaan, kun taas ISO- järjestelmän vaatimukset vaaditaan ostettavaksi itselleen, jos niitä haluaa tutkia.

Sertifikaattien on tarkoitus luoda yrityksille järjestelmä, jonka avulla toimintaa on helppo ohjata yrityksen sisällä. Nykyisellään kumpikaan sertifiointi ei vaadi laatukäsikirjaa osana prosessia, mutta se on yrityksen kannalta selkeämpi, kun asioita kasataan yhteen ”kansioon”. ISO- sertifikaatti vaatimuksina on toimintaympäristön ymmärtäminen, johtaminen, suunnittelu, tukitoiminnot, arviointi ja toiminnan parantaminen. Näiden osa alueiden pohjalta yritykselle annetaan viitekehykset, jotka auttavat kasaamaan dokumentoinnin ja toimintatapojen mukaan kokonaisuuden, joka on auditoitavissa sertifikaatiksi. (Arter, 2021). RALA perustuu arviointikriteereihin, jotka ovat kysymyksiä liittyen yrityksen toimintaan. Osa- alueet, joiden perusteella RALA arvioi yrityksen toimintaa ovat johtaminen, resurssit, tarjous-, sopimus- hankintatoiminta ja projektitoiminta. Näiden viitekehyksien avulla yritys pystyy todistamaan arvioitsijalle järjestelmänsä pätevyyden hallita toimintaa. (Rala, n.d.-d)

Sertifikaattien hakemiseen on erilaiset tavat. Kun ISO- sertifikaattia lähdetään hakemaan, siihen vaaditaan auditoiva yritys, joka akkreditoi sertifikaattia haluavan yrityksen järjestelmää standardin mukaisesti. Esimerkiksi (ISO- 9001 laadunhallinta) tai (ISO- 45001 työturvallisuus järjestelmä) sertifiointia haettaessa Finnish Accreditation Service eli (FINAS) hyväksymä riippumaton ja puolueeton auditointi yritys toteaa pätevyyden yrityksen järjestelmälle. Pätevyyden toteaminen on osana sertifikaattia hakevan yrityksen kehitystä. (Bureau veritas, n.d.) Suomessa on monia akkreditointi yrityksiä mutta esimerkiksi ISO 45001 myöntää: Inspecta Sertifiointi Oy, Bureau Veritas Certification Finland ja SGS Fimko Oy (FINAS, n.d.)

RALA- sertifikaatin hakeminen tapahtuu suoraan heidän verkkosivuiltaan. Yritys tekee käyttäjätunnukset ja täyttää sertifikaatin hakemuksen. Hakemus perustuu RALA:n arviointiperusteisiin joihin yritys vastaa dokumentaation, sekä toimintaa ohjaavan järjestelmän avulla. Molempien sertifikaattien hakuajaksi luvataan noin kolme kuukautta. Kuvasta (kuva 3) havainnollistetaan RALA:n hakuprosessi vaiheittain. (RALA, n.d.-d)

Kuva 3. RALA hakuprosessi. (RALA, 2022)

ISO- sertifikaatin arviointi tapahtuu auditoivan yrityksen kautta. Yritys joka sertifikaattia haluaa, rajaa pätevyysalueen, jonka osalta sitä arvioidaan. Arvioinnin ajatuksena on todistaa toimijan tulosten luotettavuus. Dokumentaation, sekä järjestelmän arviointi tapahtuu rajatun sertifikaatin standardien mukaan. (FINAS, n.d.)

RALA- sertifikaatin arviointi on yritykselle kehitys askelma. Yritys on täyttänyt hakemuksen arviointiperusteiden pohjalta ja RALA:n valitsema arvioija tekee yrityksen toiminnasta ensiarvioinnin. RALA arvioi vaatimuksia arvosanoin OK, kun vaatimus täyttyy ja yrityksellä on järkevä ja järjestelmällinen toimintamalli. POIKKEAMA silloin kun yrityksen menetelmissä on puutteita. Dokumentit ja todennetut toimintatavat toimivat perusteina hyväksyä yrityksen toimintamalli ja saada sertifiointi. Sertifikaatti on voimassa enintään kolme vuotta ja tänä aikana RALA tekee yrityksestä seuranta- arviointeja. (RALA, n.d. -d)

10 Johtopäätökset ja tulokset

Opinnäytetyön avulla tuotiin esille havaintoja, sekä faktatietoa ympäristön, sekä turvallisuuden näkökulmista asioita, joita tulee ottaa huomioon, kun lähdetään tekemään toimintajärjestelmää yritykselle, jonka tavoitteena on saada sertifikaatti kansainvälisestä tai Suomen sisällä toimivasta asiantuntijaorganisaatiosta. Yritykseen, joka lähtee hakemaan toiminnalleen laadukasta pohjaa, on luotava järjestelmä, jonka avulla saadaan koottua laatu ja toiminnallisuus yhteen ohjeistukseen. Vaikka sertifikaatit eivät suoranaisesti vaadi esimerkiksi laatukäsikirjan tekemistä on järjestelmän avulla toimintaa selkeämpi ohjata. Toimintajärjestelmän merkitys sertifioinnin yhteydessä kasvaa, kun yrityksen toimintaa arvioidaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena toimeksiantajan valmistelevat työt liittyen RALA-sertifiointiin tehtiin päivittäisen toiminnan, yrityksen dokumenttien ja yrityksen sisäisten haastatteluiden avulla. Sertifioinnin tarkoituksena on parantaa yrityksen toiminnan edellytyksiä ja toimia edelläkävijänä ympäristön, sekä turvallisuuden osa-alueilla vastaavanlaisten yritysten markkinoilla. Sertifioinnin arviointiperusteisiin vastaamisen tukena toimii yrityksen toimintajärjestelmä. Opinnäytetyön tuloksena yrityksen toimintajärjestelmän kehitys, sekä askeleet kohti sertifioinnin arviointia ovat merkityksellisessä osassa hallinnollisen toiminnan kehittämistä. Yrityksellä on edellytykset lähteä sertifiointi prosessiin RALA:n ympäristön ja turvallisuuden osa-alueilta. Toimeksiantajan toimintajärjestelmä pidetään salaisena, sillä se on tarkoitettu yrityksen sisäiseen käyttöön.

Vertaillen RALA- sertifikaattia ISO- sertifikaattiin huomataan niiden olevan tehty samalle pohjalle. suomalaiselle rakennusyritykselle on mahdollista hankkia molemmat sertifikaatit, niin kuin isoimmat rakennusyritykset ovat tehneet, mutta RALA:n sertifikaatti on suoranaisesti tehty kyseiseen tarkoitukseen. Kansainvälinen ISO- sertifikaatti on todella monipuolisesti laajennettavissa yrityksen tahdon mukaan, mutta RALA:n sertifikaatti on Rakentamisen laatu Ry:n suurin osoitus sertifioinnista. Tutustuminen ISO- sertifiointiin on todella hankala, sillä se on hyvin suojattu ja vain mahdollista ostaa se yritykselle tai yksityishenkilölle Suomen standardiliiton sivuilta. RALA- sertifikaatti, sekä informaatio löytyy suomeksi heidän omilta verkkosivuiltaan ja on näin ollen helposti tutustuttavissa.

Opinnäytetyön tutkivan osan haastattelut tehtiin rakennusyrityksen toimitusjohtajalle, joka on juuri käynyt RALA:n sertifioinnin prosessin läpi. Tuloksena haastattelun pohjalta sai käsityksen siitä, kuinka brändin rakentamisen tärkeänä osana on ulospäin näkyvät sertifioinnit, asiakastyytyväisyys, sekä arvomaailma. Sertifikaatin suoranaista vaikutusta esimerkiksi työtilanteeseen haastateltava ei saanut yhdistettyä, mutta kokee kuitenkin toimintaa ohjaavien järjestelmien merkittävän hyödyn laadukkaan tekemisen ohelle. Sertifikaatin hakuprosessi oli haastateltavalle yritykselle vaivaton prosessi aikaisempien järjestelmien ja laadukkaan dokumentoinnin myötä.

Tilaaapuolen edustajaa haastatellessa kysymyksien ideana oli saada vastausta siihen, miksi urakoitsijalta vaaditaan laadun- tai ympäristönhallinta järjestelmiä. Tiensuu perustelee Järvenpään kaupungin tavasta valita urakoitsijaa sillä, että he haluavat laadukkaan ja

luotettavan urakoitsijan, jonka taloudelliset asiat, sekä resurssit ovat vakavaraisia. Sertifikaatista juuri RALA ei välttämättä ole se tarvittava, mutta yritysten, joka urakkaa lähtee tarjoamaan, on annettava selvitys laadun- ja ympäristöhallintajärjestelmistä. Tilaajana heidän on kumminkin oltava kaikille tasapuolinen eikä tarjoajia saa syrjiä. Yrityksen on myös todistettava olevansa taloudellisesti, teknisesti ja resursseiltaan osaava, sekä luotettava kumppani. Sertifiointi ei tämän tilaajan vaatimuksena ole, mutta yritykset, jotka ovat tehneet selvityksen omista järjestelmistään, sekä haluavat näyttää olevansa taloudellisesti, sekä resursseiltaan päteviä on mahdollista hakea sertifiointeja ja uskon tämän olevan sen kaltaisille yrityksille selkeä jatkumo.

Luvussa 7 on esitetty huomioita, sekä näkemyksiä asioihin, joita on yrityksen otettava mukaan toimintajärjestelmään. Toimintajärjestelmän ympäristö- ja turvallisuusosat sisältävät johtamisen, resurssoinnin, tarjous-, sekä työtoiminnan ohjeita ja malleja. Toimintajärjestelmässä esitetään yrityksen johdon menettelyitä ympäristön, sekä turvallisuuden asioiden läpikäymiseen. Sertifiointien vaatimuksena on, että yrityksen johto ottaa kokouksissa esille ympäristö- ja turvallisuustavoitteita mittareineen. Yrityksen on jaettava vastuut ympäristön hallintaan, sekä turvallisuuden ylläpitoon. Vastuualueet jaetaan henkilöstölle, joka yrityksen organisaatiokaaviosta saadaan selville. Toimintajärjestelmään yrityksen on kasattava dokumentaatiota, sekä mainintaa tarjousmenettelyistä ja kuinka niissä otetaan huomioon ympäristö- ja turvallisuusnäkökulmat. Urakoinnissa yrityksellä tulee olla selkeät toimintatavat ja työn tekeminen on laadukkaan suunnittelun, sekä toimintamallin tuotoksen esitys. Laadunvarmistus turvallisuuden mittarien avulla, sekä ympäristön huomioiminen urakan aikana ympäristösuunnitelman avulla esitetään toimintajärjestelmässä asiakirjojen avulla.

Yritys saa toimintajärjestelmän avulla selkeän pohjan toiminnalleen, joka on kehitettävissä siihen suuntaan mihin yritys haluaa mennä. Toimintajärjestelmän tarkoituksena ei ole rajoittaa toimintaa vaan luoda apuväline päivittäiseen toimintaan. Ympäristö-, sekä turvallisuuden osa- alueet ovat toimintajärjestelmässä, sillä niiden tuomat haasteet ovat yrityksen päivittäisessä toiminnassa mukana ja vaikuttavat kaikkeen tekemiseen rakennusalalla.

11 Pohdinta

Pääsin opinnäytetyöni kautta tutustumaan yrityksen asiakirjoihin, sekä dokumentteihin, joihin en olisi päivittäisessä arjessa lähtenyt edes tutkimaan. Laatudokumentit, menettelytavat ja ohjeistukset tulivat tutuiksi ja samalla opin yrityksestä uusia toimintatapoja tutkiessa asiakirjoja. Toimeksiantajayrityksen valinta pysyä nimettömänä johtui asiakirjojen, sekä toimintamallien salassapidosta ja sen takia en päässyt näyttämään konkreettisesti valmistelevia töitä sertifiointia varten. Toimeksiantajan tarve työlle oli kuitenkin merkittävä niin päätettiin tehdä opinnäytetyön aiheesta, jotta olisin perehtynyt asiaan, kun sertifiointia, sekä järjestelmää luodaan yrityksessä.

Haasteellisesta aiheesta olisi voinut tehdä, vaikka kuinka laajan, mutta rajauksena minulla opinnäytetyössäni toimivat asiat, jotka vaikuttavat toimintajärjestelmään turvallisuuden ja ympäristön osa- alueilla. Vielä tarkemmin poimin kohtia, jotka vaikuttavat Suomessa yleisimmin käytettyihin sertifiointimenetelmiin RALA- ja ISO- vaatimuksiin. Vaatimusten runko saadaan käytyä läpi luvussa 7, jossa poimitaan vaatimuksia toimintajärjestelmästä turvallisuuden, sekä ympäristöstä.

Sertifioinneista, sekä toimintajärjestelmästä oli todella vaikea saada kokonaiskuvaa tutkittua, sillä yleensä yritykset ovat hyvin suojelleet omia järjestelmiään. Opinnäytetyön tekemistä olisi helpottanut nähdä jonkun yrityksen valmiiksi tehty ISO- tai RALA- sertifioitu järjestelmä, jonka avulla olisi nähnyt koko rungon.

Lähteet

Arter (2022). PDCA- malli.

<https://www.arter.fi/pdca-malli-kaytannossa-laadunhallinnan-kivijalkana/>

Arter (2021). Kuinka vastata Iso 9001 standardin vaatimukseen. <https://www.arter.fi/kuinka-vastata-iso-9001-standardin-vaatimukseen/>

Arter (2020). Toimintakäsikirjan laatijan pikaopas.

<https://www.arter.fi/app/uploads/2020/06/Toimintakäsikirjan-laatijan-pikaopas-5-2020-Arter-Oy.pdf>

Bureau veritas (n.d.) Bureau veritas- sertifiointi.

<https://www.bureauveritas.fi/palvelumme/sertifiointi>

Finas (n.d. -b.) Finas akkreditoidut toimijat.

<https://www.finas.fi/toimijat/Sivut/default.aspx#k=iso%2045001#l=1035>

Finas (2023) Akkredointi.

<https://www.finas.fi/akkredointi/Akkredointialueet/Sivut/Sertifiointiorganisaatiot.aspx>

Finas (2016) Akkreditoinnin ja sertifiointin tavoitteet ja merkittävimmät erot.

<https://www.finas.fi/ajankohtaista/artikkelit/Sivut/Akkreditoinnin-ja-sertifiointin-tavoitteet-ja-merkitt%C3%A4vimm%C3%A4t-erot.aspx>

Hiltunen, M. (17.03.2020) Miksi toimintajärjestelmä kannattaa hankkia.

<https://www.arter.fi/miksi-toimintajarjestelma-kannattaa-hankkia/>

Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L3P1>

Kiwa. (n.d.) Työterveys- ja työturvallisuus järjestelmän sertifiointi (ISO 45001).

https://www.kiwa.com/fi/fi/palvelumme2/sertifiointi-arviointi-ja-todentaminen/tyoterveys-ja-tyoturvallisuusjarjestelman-sertifiointi-iso-45001/?gclid=Cj0KCQjw2cWgBhDYARIsALggUhq6OVy61BZq_Xe8xw5QFFbPicMzx3oz6lgxpSYi_sflHPw7CVwfNyl8aAlsEALw_wcB

Rakennustöiden laatu RTL 2017.

<https://www.rakennustietokauppa.fi/sivu/tuote/rakennustoiden-laatu-rtl-2017/1786058>

RALA. (n.d.-a). RALA edistää rakentamisen laatua ja vastuullisuutta.

<https://www.rala.fi/fi/rala>

RALA. (n.d.-b). RALA- pätevyys. <https://raladevsite.solinet.fi/fi/palvelut/rala-patevyys>

RALA. (n.d.-c). RALA- pätevyysmenettely. <https://www.rala.fi/fi/palvelut/rala-patevyys/patevyysmenettelyn-kuvaus>

RALA. (n.d.-d). RALA- sertifiointi. <https://www.rala.fi/fi/palvelut/rala-sertifiointi>

RALA. (n.d. -e). RALA- turvallisuus- sertifiointi. <https://www.rala.fi/fi/palvelut/rala-sertifiointi/turvallisuussertifiointi>

RALA (2022). turvallisuussertifikaatin arviointiperusteet. https://www.rala.fi/application/files/2316/6248/1371/RALA-turvallisuussertifikaatti_arviointiperusteet_rakentaminen-ja-asentaminen.pdf

RALA (2022). ympäristösertifikaatin arviointiperusteet. https://www.rala.fi/application/files/9416/6248/1396/RALA_ymparistosertifikaatti_arviointiperusteet_URAKOINTI.pdf

SFS.fi (n.d.). Mikä on standardi. <https://sfs.fi/standardeista/mika-on-standardi/>

Tilaajavastuulaki 1233/2006. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233>

Tilinpäätös ja toimintakertomukset

1620/2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151620#Pidm45053755941936>

Työturvallisuuslaki 738/2002. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Valmistaja.fi. (n.d.). ISO- standardit. <https://valmistajat.fi/standardit/iso-standardit>

WWF (07.11.2019) Vastuullisuusvinkit. <https://wwf.fi/greenoffice/tarina/mita-eroa-on-ymparistojarjestelmilla-ja-kuinka-valitsen-sopivimman/>

Kuva 1 Toimintajärjestelmä (RTL, 2017).

Kuva 2 PDCA- malli (Arter, 2022).

Kuva 3 RALA hakuprosessi (RALA, 2022).

Haastattelut:

Toivonen J. Toimitusjohtaja.

Alsera. Haastattelu (16.12.2022).

Tiensuu Marja-Liisa. Projektipäällikkö.

Järvenpään Kaupunki Haastattelu (24.2.2023).